

ANALYSENOTAT

Butiksdød eller butikksrevival?

AF CHEFKONSULENT MALTHER MUNKØE

Forskydninger i antal butikker

Antallet af butikker i detailhandlen har ændret sig markant over en relativt kort årrække. Dette analysenotat ser på udviklingen siden 2008 i detailhandelsbrancherne. Der kan peges på en række centrale trends og forskydninger. Blandt andet konstateres følgende:

Vi benytter os mindre af specialforretninger til fødevarekøb

- Tallene for landets slagtere er blodrøde, når man ser på antallet af butikker: der er sket et fald på 128 svarende til 23 pct. siden 2008.
- Antallet af bagere er faldet med 10 pct. siden 2008, svarende til at der er lukket 133 bagerforretninger/bagerier
- Antallet af frugt- og grønthandlere er faldet hele 35 pct., svarende til 130 butikker
- Fiskeforhandlerne holder derimod skansen med en nedgang på blot to butikker

Danskerne livsstilsændringer har påvirket mange brancher:

- Danskerne lader til at være blevet sundere. I hvert fald er antallet af cykelhandlere vokset med 74 forretninger eller 14 pct.
- Antallet af tobaksforretninger er derimod halveret med et fald på 59 butikker
- Desuden er danskerne tilsyneladende blevet mindre romantisk anlagte, for selvom ikke mindst Valentines Day har gjort stort indtog i landet er antallet af blomsterforhandlere faldet med 73 butikker eller 8 pct.
- Det er ikke kun vores bedre halvdel, der antageligvis får mindre kærlighed, det gælder også vores kæledyr. I hvert fald er antallet af dyrehandler faldet med 10 pct. eller 31 butikker.

E-handlen stormer frem og medfører nedgang i antallet af fysiske butikker

- Antallet af tøjforretninger er faldet med 16 pct., hvilket svarer til en nedgang på 714 butikker, siden 2008. Det afspejler givetvis i høj grad e-handlens fremmarch på en lang række områder, herunder tøjsalget
- Et andet område der har oplevet en lignende udvikling er boghandlere. Dem er der 133 færre af i dag, svarende til en nedgang på 32 pct.
- Hvis vi antager at vi ikke er blevet mindre glade for vores børn siden 2008, så vidner nedgangen i babyudstøvsforhandlere på 289 butikker eller 48 pct. givetvis også om, at meget af babytøjs-salget er rykket på nettet. Tilsvarende er antallet af legetøjsbutikker faldet med 68 eller 16 pct.

Discountbølge i dagligvarehandlen

- Den danske dagligvarehandel har længe undergået en relativt stor forskydningsproces, hvor discountforretninger har vundet frem mens købmænd er blevet pressede. Således er antallet af discountforretninger vokset med 313 siden 2008, mens antallet af købmænd og døgnkiosker er faldet med 690, og antallet af supermarkeder med 153.

Antallet af butikker er faldet i mange brancher, men nogle trods trendens tendensen

Udviklingen afspejler en række trends i forbruget:

Det er blevet mindre populært at købe fødevarer i specialforretninger

Livsstilsændringer og nye interesser slår igennem i mange brancher – tobaksforretninger bløder og cykelhandlere går frem

E-handlen kan mærkes i mange brancher, og fx er antallet af boghandlere faldet med 133 butikker

Discountforretninger har vundet kraftigt frem på dagligvaremarkedet

Livsstilsændringer rammer tobaksforretningerne, mens der åbner flere cykelforhandlere

Der er en række forskydninger i detailhandlen, som formentlig mest af alt kan tilskrives forskellige livsstilsændringer.

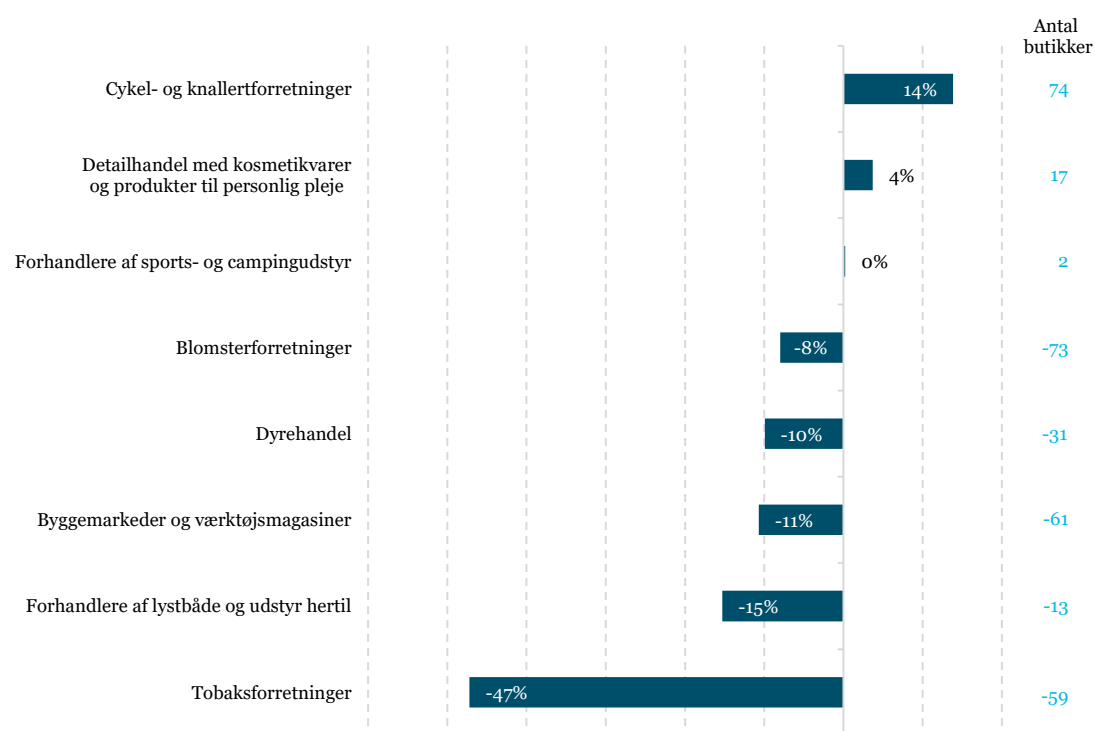
Især er det bemærkelsesværdigt, at antallet af tobaksforretninger er halveret siden 2008. Antallet af forhandlere af lystbåde er faldet betydeligt, mens antallet af cykelhandlere er vokset. Det tyder på at forskellige trends, herunder en voksende cykelentusiasme, har resulteret i en række ændringer over det seneste lille årti.

Flere cykelforhandlere,
færre tobaksforretninger –

Livsstilsændringer slår
igennem i detailhandlen

Figur 1

Udvikling i arbejdssteder fra 2008-2015

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Færre specialforretninger med fødevarer

Over de seneste år er antallet af specialbutikker, der sælger fødevarer, faldet. Som vist er der således langt færre grønthandlere, slagtere og bagere end i 2008. Man fristes til at skrive, at tallene er blodrøde for slagterne –

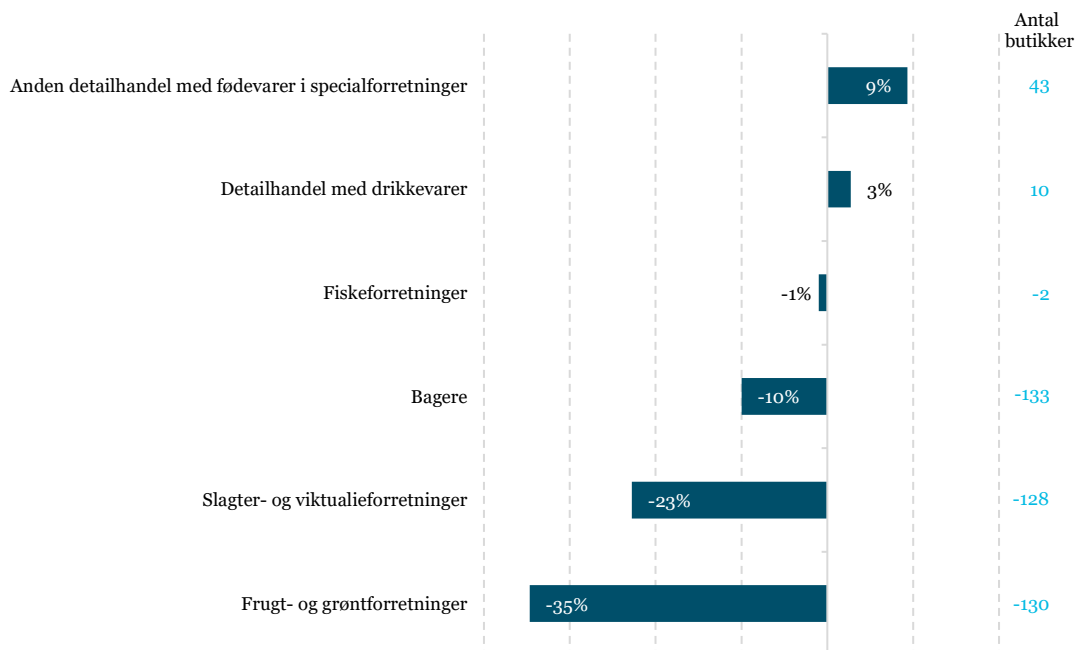
Der er dog åbnet flere butikker inden for kategorien ”Anden detailhandel med fødevarer i specialforretninger”, der dækker andre typer delikatesser-forhandlere mv. Antallet af fiskeforretninger har dog været stort set konstant.

Tallene tyder på, at mange typer fødevarer i stigende grad købes i fx supermarkeder, mens endnu mere specialiserede delis vinder frem som nogle, der tilbyder ren særlig spiseoplevelse.

Antallet af slagterier, bagere og grønthandlere er faldet betydeligt

Figur 2

Udvikling i arbejdssteder fra 2008-2015

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Anm.: ”Bagere” består af ”Detailhandel med brød, konditori- og sukkervarer” og ”Fremstilling af friske bageriprodukter”

E-handlen kan mærkes i de fysiske butikker

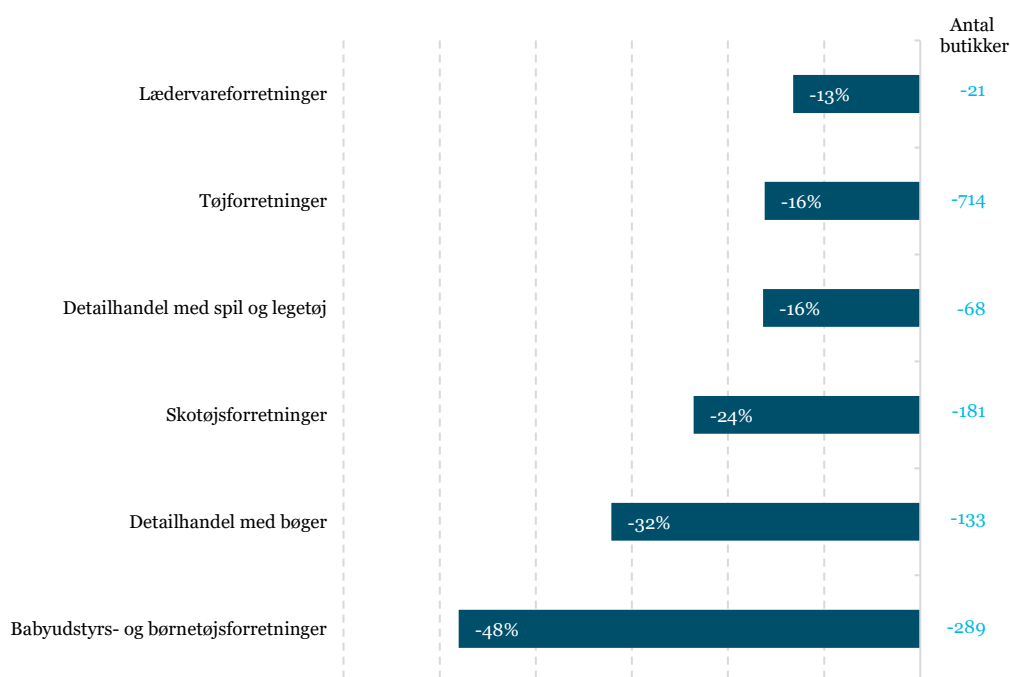
Handlen på nettet er virkelig braget frem de senere år, og i de brancher der især er populære blandt netkøberne har man i høj grad mærket effekten af denne udvikling. Mange har sadlet om og etableret eget netsalg med en effektiv omnichannel-strategi, men det kan ikke overraskende, at en konsekvens har været butikslukninger siden 2008. Der ligger givetvis også andre forklaringer bag, men i hvert fald kan man se, at antallet af boghandlere – en branche hvor e-handlen har godt fat – er faldet med 133 svarende til 32 pct. Der er blevet 68 færre legetøjsbutikker, 181 færre skobutikker, 714 færre tøjforretninger, og antallet af babyudstyr- og børnetøjforretninger er ligefrem halveret siden 2008.

E-handlen har gjort sit indtog og det kan mærkes i mange detailhandelsbrancher –

Det er givetvis en vigtig årsag til at antallet af tøjforretninger, boghandlere og legetøjsbutikker er faldet

Figur 3

Udvikling i arbejdssteder fra 2008-2015

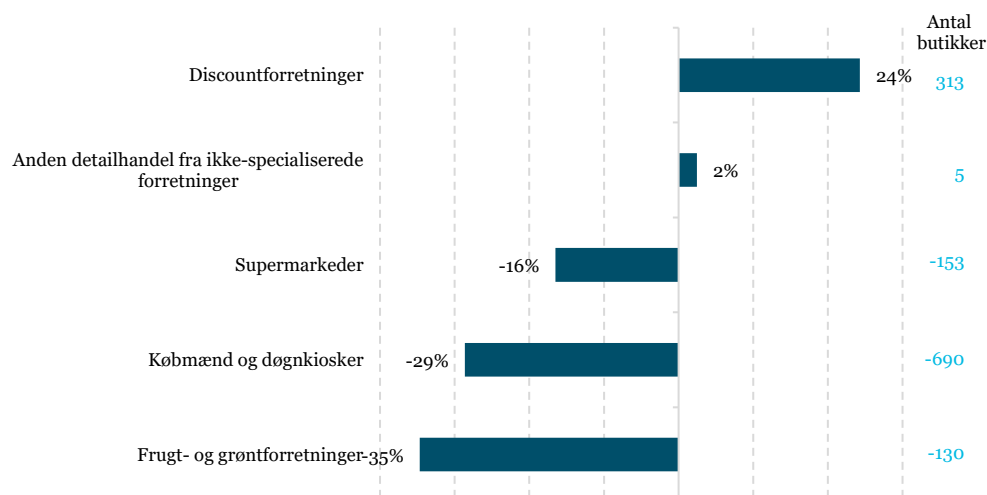
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Discount vinder frem i dagligvare

På dagligvareområdet er der sket en mærkbar bevægelse i retning af discount. Antallet af discountforretninger er således vokset med 24 pct. siden 2008, mens antallet af de andre typer dagligvarebutikker er faldet markant eller været nogenlunde uændret. Således er antallet af discountforretninger vokset med 313 siden 2008. Samtidig er antallet af købmænd og døgnkiosker faldet med 690, og antallet af supermarkeder med 153. Anden detailhandlen fra ikke-specialiserede forretninger, der dækker varehuse, er steget med 5.

Figur 4

Udvikling i arbejdssteder i dagligvarehandlen fra 2008-2015

Siden 2008 er antallet af discountforretninger vokset med 313

Antallet af andre typer dagligvareforretninger er faldet

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

På den næste side er vist en samlet oversigt over, hvordan antallet af butikker har udviklet sig siden 2008 for samtlige brancher i detailhandlen. Størstedelen har oplevet en nedgang i antallet af butikker – detailhandlen som helhed således en nedgang på 12 pct. - men nogle har brudt trenden. Som ovenfor vist er antallet af cykelhandlere og discountforretninger vokset. Andre brancher med betydelig vækst i antallet af arbejdssteder, dvs. butikker, har været detailhandel med køkkenudstyr, glas, porcelæn, bestik, vaser mv. og et par man rimeligvis kan betegne nichebrancher, handel med tekstil og beklædning fra studepladser og markeder, og detailhandel med medicinske og ortopæiske artikler.

Top 5 og bund 5 i forhold til udvikling i antal butikker

I den anden ende af skalaen har antallet af butikslukninger været størst inden for detailhandel med musik- og videooptagelser, fotoforretninger og radio- tv-forretninger, samt (som ovenfor vist) tobaksforhandlere og babyudstys- og barnetøjsforretninger.

Tabel 1

Udvikling i arbejdssteder fra 2008-2015. Sorteret efter udvikling fra 2008 til 2015

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Absolut ændring	Procentvis ændring
Detailhandel med medicinske og ortopædiske artikler	71	72	93	112	126	135	144	165	+94	+132%
Detailhandel med tekstiler, beklædningsartikler og fodtøj fra stadepladser og markeder	24	22	31	32	30	28	27	42	+18	+75%
Detailhandel med belysningsartikler samt husholdningsartikler i.a.n.	56	55	72	81	84	84	90	97	+41	+73%
Discountforretninger	1290	1340	1390	1424	1498	1574	1604	1603	+313	+24%
Detailhandel med køkkenudstyr, glas, porcelæn, bestik, vaser, lysestager mv.	321	328	346	361	372	380	382	396	+75	+23%
Cykel- og knallertforretninger	535	528	547	566	581	599	618	609	+74	+14%
Optikere	645	699	685	719	726	724	728	734	+89	+14%
Anden detailhandel med fødevarer i specialforretninger	461	480	475	457	476	463	472	504	+43	+9%
Detailhandel med brugte varer i forretninger	298	284	309	308	301	295	285	313	+15	+5%
Detailhandel med kosmetikvarer og produkter til personlig pleje	458	449	439	437	440	448	441	475	+17	+4%
Detailhandel med drikkevarer	365	358	351	358	362	358	375	375	+10	+3%
Anden detailhandel fra ikke-specialiserede forretninger	205	202	202	214	215	212	212	210	+5	+2%
Forhandlere af sports- og campingudstyr	850	837	859	871	869	872	876	852	+2	+0%
Fiskeforretninger	201	208	209	217	215	204	195	199	-2	-1%
Detailhandel med føde-, drikke- og tobaksvarer fra stadepladser og markeder	43	40	37	39	40	39	36	42	-1	-2%
Detailhandel med aviser og papirvarer	25	28	34	36	32	26	26	24	-1	-4%
Detailhandel med andre varer fra stadepladser og markeder	47	55	58	67	62	56	49	45	-2	-4%
Planteformidlere og havecentre	102	101	101	102	102	103	95	96	-6	-6%
Detailhandel med kjoelstoffer, garn, broderier mv.	319	322	316	302	322	319	312	300	-19	-6%
Blomsterforretninger	917	904	897	883	868	870	845	844	-73	-8%
Apoteker	451	415	421	406	398	366	360	413	-38	-8%
Detailhandel med ure, smykker og guld- og sølvarer	714	719	731	716	725	704	692	653	-61	-9%
Anden detailhandel undtagen fra forretninger, stadepladser og markeder	319	293	299	306	314	305	304	288	-31	-10%
Dyrehandel	312	312	312	311	299	295	281	281	-31	-10%
Bagere	1332	1291	1258	1239	1204	1201	1193	1199	-133	-10%
Byggemarkeder og værktøjsmagasiner	571	530	514	500	468	481	515	510	-61	-11%
Lædervareforretninger	159	151	148	146	146	142	141	138	-21	-13%
Detailhandel med andre varer i.a.n.	967	939	930	907	879	831	807	828	-139	-14%
Forhandlere af lystbåde og udstyr hertil	85	85	84	91	82	72	74	72	-13	-15%
Tøjforretninger	4412	4245	4271	4199	4044	3958	3834	3698	-714	-16%
Detailhandel med spil og legetøj	416	392	405	405	397	385	377	348	-68	-16%
Supermarkeder	928	916	917	883	874	834	800	775	-153	-16%
Detailhandel med telekommunikationsudstyr	313	329	361	362	315	281	275	261	-52	-17%
Kunsthandel og gallerivirksomhed	220	198	205	196	187	174	184	179	-41	-19%
Forhandlere af gaveartikler og brugskunst	894	817	768	739	752	734	714	713	-181	-20%
Boligtækstilforretninger	241	230	211	206	196	192	192	191	-50	-21%
Slagter- og viktualieforretninger	562	546	522	508	479	462	447	434	-128	-23%
Servicestationer	938	968	955	909	872	819	748	724	-214	-23%
Møbelforretninger	654	618	594	603	562	520	503	500	-154	-24%
Skotøjforretninger	768	729	714	697	665	636	624	587	-181	-24%
Detailhandel med elektriske husholdningsapparater	374	378	351	316	308	305	299	279	-95	-25%
Detailhandel med tæpper, vægbeklædning og gulvbelægning	375	353	342	349	315	275	258	273	-102	-27%
Købmænd og døgnkiosker	2409	2320	2183	2183	2098	1997	1854	1719	-690	-29%
Detailhandel med bøger	414	387	370	357	335	313	299	281	-133	-32%
Farve- og tapetforretninger	453	416	408	369	339	326	311	299	-154	-34%
Frugt- og grøntforretninger	375	354	337	325	300	275	263	245	-130	-35%
Forhandlere af musikinstrumenter	110	105	94	92	81	83	78	71	-39	-35%
Detailhandel med computere, ydre enheder og software	447	395	365	370	344	317	318	285	-162	-36%
Radio- og tv-forretninger	524	511	484	458	429	388	359	334	-190	-36%
Fotoforretninger	216	208	183	173	159	147	139	126	-90	-42%
Tobaksforretninger	125	108	108	97	90	75	70	66	-59	-47%
Babyudstys- og børnetøjforretninger	602	534	487	453	424	380	369	313	-289	-48%
Detailhandel med musik- og videooptagelser	159	87	83	84	66	52	46	23	-77	-77%
Detailhandel	28.133	27.327	27.039	26.763	26.116	25.360	24.840	24.314	-38.19	-14%

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Anm.: Opgørelsen er ekskl. motorkøretøjer og motorcykler. "Bagere" består af "Detailhandel med brød, konditori- og sukkervarer" og "Fremstilling af friske bageriprodukter". Detailhandel er opgivet ekskl. branchekoderne 47.91.10-47.91.20, der dækker specialiserede e-handelsvirksomheder

▼ OM DETTE NOTAT

"Butiksdød eller revival" er Dansk Erhvervs analysenotat nummer 42 i 2017. Redaktionen er afsluttet den 25. august.

▼ OM DANSK ERHVERVS ANALYSENOTATER

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

▼ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

▼ KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til chefkonsulent Malthe Munkøe på mmm@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6510.

▼ NOTER

ⁱ Analysen laves på baggrund af arbejdssted (p-nummer), der stort set svarer til butikker